

АМЕРИКА ВІДКЛИКАЄ СВОГО АМБАСАДОРА З НІМЕЧЧИНИ

ВАШИНГТОН. — Американський уряд вислав свого представника в Німеччині, амбасадорові Гю Р. Вилсонові, приказ негайно вертатись до Вашингтону для зложення рапорту й нарад.

Відкликання є видно драматичним зазначенням невдоволення уряду Злучених Держав з політики Німеччини. Не підлягає найменшому сумнівові, що протест стоїть у зв'язку з політикою нацистичного уряду супроти жидів.

Уряд уживає такого способу протесту лише в дуже виняткових випадках, а саме тоді, коли він хоче зазначити, що писати ноти протесту на ніщо не припадєть.

АМЕРИКАНСЬКІ ПРОВІДНИКИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ.

НЮ ЙОРК. — Шість визначних американців підняли в понеділок вечором публичний протест через радіо проти переслідування жидів у Німеччині.

Промовляли: бувший президент Герберт Гувер; секретар внутрішніх справ Ікес; сенатор Кінг з Юти; о. Роберт Генон, президент католицького університету Фордгем у Нью Йорку; Алфред Ландон, визначний республіканець, що був кандидатом партії на уряд президента Злучених Держав у 1936 році; та Едвін Гюз, єпископ методистської єпископальної церкви.

БUDЖЕТОВА РАДА НЮ ЙОРКУ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ.

НЮ ЙОРК. — Так звана оціночна рада міста Нью Йорку, котра постановляє про видатки міста, ухвалила на своїм засіданні резолюцію, в котрій називає переслідування жидів у Німеччині ударом у цивілізацію.

Посадник міста Ля Гвардія, котрий не був присутнім на засіданні, видав окрему заяву, в котрій називає поведінку нацистичного уряду супроти жидів бестіяльством.

ПРОПАГАНДА ЗА ПОВНЕ ЗІРВАННЯ ДИПЛОМАТИЧНИХ ЗНОСИН З НІМЕЧЧИНОЮ.

НЮАРК (Нью Джерсі). — У своїй передовиці з приводу визнання амбасадора Вилсона до Вашингтону місцевий щоденник „Леджер“ домагається повного зірвання усіх дипломатичних зносин між Злученими Державами й Німеччиною.

Ріжні інші газети широко цитують цю статтю.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗА ПРАВА МЕНШИН.

ВАШИНГТОН. — Метью Вол, віцепрезидент Американської Федерації Праці, заявляє, що заходами кількох організацій ведуться переговори в справі встановлення нової організації в цілі оборони прав меншин в Європі, без огляду на те, хто кого й де переслідує.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО ПОТРЕБУ МИРУ В ЮНІЯХ.

ПІТСБУРГ (Па.). — Президент Рузвелт вислав на першу конвенцію Комітету Промислової Організації заклик зробити все можливе, щоб довести до угоди між двома відомками робітничих юній.

Джан Луїс, президент Комітету, відкриваючи конвенцію, обіцяв, що конвенція візьме цей заклик під увагу. Він теж згадував про переслідування жидів у Німеччині.

МОТОРОВА КОРПОРАЦІЯ МАЄ НОВИЙ ПЛАН СТАБІЛІЗАЦІЇ ПРАЦІ.

НЮ ЙОРК. — Алфред П. Слоун, президент Генеральної Моторової Корпорації, заявив тут публично, що підприємство виробило план стабілізації праці, що полягає на даванні робітникам підчас депресії позичок.

ЗАПОВІДАЮТЬ ПЕРЕМІНИ В ДОПОМОГОВИХ РОБОТАХ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт відбув з провідниками департаментів, що ведуть допомогові роботи, довшу конференцію в справі змін у тих роботах.

Президент виступив за те, щоб допомогових робітників уживати для розбудови оборони краю.

ПРОЦЕС ЗА ШПИГУНСТВО.

НЮ ЙОРК. — Йоганна Гофман, що стає тут з двома чоловіками, обвинувачена за шпигунство в користь Німеччини, обвинувачувала підчас своїх дальших зізнань федерального агента Леона Тюрі за підсудання їй фальшивих зізнань про її шпигунську діяльність; вона казала, що агент обіцяв їй повну свободу, як вона признається до вини. Зведена цю обіцянку, Гофман говорила, вона призналась до шпигунства, хоч ним не займалася.

ЗАСУДИЛИ КОМОРНИКА ЗА ДЕФРАВДАННЯ.

Перед луцьким окружним судом на визній сесії у Володимирі Волинським відбулася розправа проти коморника С. Зелінського, якого обвинувачували в крадіжці 10,000 зл. Суд засудив його на 3 роки тюрми.

ВЕЛИКИЙ ПОПИТ У ЯПОНІ НА ШКИРИ МИШЕЙ І ШУРІВ.

Японія, як відомо, перевела мобілізацію всіх матеріальних засобів, що конечні до ведення війни. Взятю під увагу навіть шкури шурів і мишей, які можуть бути потрібні до виробу ріжних предметів для війська. У тому ціні на шкури здохлих котів, собак, а також шурів і мишей значно зросли в Японії. І так, за собачу шкуру платиться там тепер від 5 до 8 ен, за котячу від одної ени вгору, за шкуру шура десять сен, за мишачу шкуру п'ять сен.

БАГАТИЙ ВЛАСНИК ДОМІВ НЕПОПРАВНИМ ЗЛОДІЄМ.

У Рембертові поліція арештувала 35-літнього Чеслава Круляка, за яким розписано стещні листи. Круляк обкрадав у підваршавських місцевостях фабрики, шлюсарські заводи і т. п., з яких забирав частини машин. Крадені предмети магазинував у пивниці недалеко свого помешкання, переробляв їх і продавав з черги тим самим варстатам, з яких їх крав. Круляк має кілька віль і великий механічний варстат у Варшаві.

СКІЛЬКИ КОШТУЄ ЛЕВ?

Директор паризького звіриництва робить тепер старання, щоб забезпечити його „мешканців“ перед есентуальними трієльними газими. З того приводу мав він розмову з журналістами, яким подав м. ін. вартість поодиноких звірат зівріпця. І так: морський слон варт 150 тисяч франків, носорожець — понад 500,000 фр., одна жирафа — 150,000 фр., тигр і пума по 20,000 фр., а льва можна купити за 2,000 фр., тобто коштує він стільки, скільки маленький расовий песик.

БАНДИТСЬКИЙ НАПАД.

В сам день празника в селі Протесі біля Журавна, у хвилі, коли люди виходили з церкви, напали драбуги на господаря з сусіднього села Перекоси і так важко побили його сокирами та залізним ломом що він помер уночі. Поліція арештувала вже всіх чотирьох убивників і відставила їх із Журавна до арешту у Стрию.

НОВИЙ ЛЕГКОПАД.

Одна лондонська фабрика легкопадів йодала в пресі до відома, що вдалося їй сконструувати зовсім новий рід легкопаду. Той легкопад лущиться з одягом та зовсім не спінює рухів людини. Летун вкладає його на себе, як звичайний одяг. Кажуть, що новий рід легкопаду зовсім пелій в ужитті. Ближчі подробиці, як уживати нового легкопаду, покищо держать у тайні.

ШКОЛА ТУРИСТИКИ В ПАРИЖІ.

Багато парижан запалилися до високогірської туристики. Тому, що багато молодих парижан взагалі не знають, як треба спійнятися по горах, та тому, що багато є таких, які взагалі не матимуть змоги поїхати кудись у гори, в Парижі заклали школу високогірської туристики, в якій одні будуть учинитися, як ходити по горах і скелях, інші зможуть „виладувати“ свій темперамент. На „школу“ винайняли окремий город до впрям, крім того винайняли кілька фабричних будинків і дахів високих кам'яниць, де по заведінні ріжних охоронних засобів а-матори цього спорту зможуть відбувати небезпечні вправи.

ВОРУШНІ БІБЛОТЕКИ В ТРАМВАЯХ.

Дирекція будапештських трамваїв рішила кільканацять трамваєвих возів випосажити у спеціальні улаженія, щоб примістити в них найважливіші та найпопулярніші малярські твори. Ті трамваї будуть їздити по передмістях, де спеціально до цього призначені урядовці будуть випозичати бідному населенню Будапештські книжки. В кожній будапештській дільниці така ворущна бібліотека буде появлятися двічі на тиждень. Позичати книжки будуть безплатно на підставі особистих вказок.

УБИВСТВО В МАГЕРОВІ.

До мешканця 35-літнього Маєна Робеля, який мешкав у присілку Домичові коло Маєрова, вдерлися коло півночі кілька невідомої напасників, котрі вилотили вікно й наставили кріси, домагалися від купця, який саме вернувся з Львова, грошей. Робель велів жінці дати напасникам 50 зл. Та бандити не задоволилися тим і загрозили, що як він не дасть цілої готівки, то його застрілять. Робель дав 600 зл., усі гроші, які мав. Та й цього напасникам було ще мало й вони домагалися, щоб купець видав їм свій револьвер. Коли Робель дав бандитам револьвер, тоді один із бандитів приложив йому до уст дуло кріса й вистрілів. Після того бандити втекли. Робель відвез до Маєрова, однак купець по дорозі вмер.

МУРАВЛІ ВИПИЛИ БОЧКУ ПИВА.

На місто Порт Дарвін в Австралії впала недавно дивна катастрофа, а саме справжня язва пажерливих муравлів. Ті біляво-жовті муравлі мають коло пів сантиметра довжини та мають при цьому незвичайно сильно розвинені щокі, якими перетинають усе, що лиш на своїй дорозі стрінуть.

Муравлі добулися до магазину одного бровару, в якому стояло кількадесять бочок із пивом. На другий день у магазині залишився лиш... запах пива. Муравлі випили пиво й знищили до тла навіть бочки, з яких залишилися лиш металеві обручі. У повені пива затонула маса муравлів, однак це не стримало інших муравлів у їх несамоутомому поході. Проти муравлів ужили мешканці Порту Дарвіна отруйних газів.

КРУП БУДУЄ НОВІ ФАБРИКИ.

В місцевості Кроненбург (Німеччина) почав Круп будувати своїх нових фабрик, що будуть призначені до фабрикації корабельних панцирних плит. При будові фабричних будинків працює тепер 2 тисячі робітників. Коло нових фабрик будуються водночас колійники для фабричних робітників.

ПРИПАДОК НАЙКРАЩИМ ДЕТЕКТИВОМ.

Криміналісти знають добре, як воно часто трапляється, що припадок бере на себе найчастіше ролю детектива. Артм може й не припадок, лише вплив якихсь таємних немилосердних правил життя?

Незвичайно цікавий був припадок із німецьким убивником Генігом. Завдяки незвичайній холоднокровності та зручності вдалося йому втекти з рук поліції. Утеча відбувалася по дахах берлінських домів і вікни убивник пропав, як камінь у воді. Поліція подала ще кілька разів на його слід, однак він за кожним разом виховзувався з рук наче вуж. Даремне теж шукали його стежними листами.

Менш-більш два місяці після втечі Геніг укрив хтось одному возному у Штеттіні ровер. Возник кинувся за злодієм та почав його здоганяти. Злодій перевернувся з ровером. Надходить поліція, який, не зважаючи на те, що злодій грозить револьвером, арештує його та веде на поліцію. Там негайно виявилось, що арештованим „левинним“ собі злодієм роверу був відомий злочинець Геніг.

У 1908 р. знайшли в Хемніці трупа якогось Креслера. Лікарська обдукція вирішила, що це було самогубство і трупа спалили. Тоді рідня вбитого почала шукати заповіту. Єдиним спадкоємцем Креслера була його наречена, Грета Баєр.

Куджик поділася Грета Баєр? Її знайшли у в'язниці. Грету арештували під замітом, що вона вкрала з підручної каси директора захисту для вбогих 300 марок готівки та книжечку ощадності. Це викликало деяке підозріння серед рідні вбитого. Переведено графологічні оглядини заповіту. Знавці не виключали, що заповіст сфальшований. Рідня внесла проти Грети скаргу, яка по кількох місяцях довела до того, що Грета призналась до вбивства нареченого та сфальшування заповіту.

ЧОЛОВІК - СИТО.

Так прозвали французи листоноша Донатієна Кріка, що виконує свою службу в містечку Орсіналь коло Валенсієн у Франції. Крік був кількакrotnie ранений підчас світової війни: насамперед гранатою, потім багнетом, кулею зо скоростріла і врешті відламком кулі. Від часу війни є він постійно під обсервацією лікарів і що тяжко ходить до лікарни, де дають йому кілька застріків на скріплення. Загалом дівстав він досі уже 2,000 застріків і тому прозвали його „чоловік-сито“.

ЗВІР'ЯЧА МОРАЛЬ БОЛЬШЕВИКІВ

МОСКВА. — Большевицька влада ставить на найбільшому московському сквері, недалеко Кремлю, велику статую 14-літньому хлопцеві Павлові Морозову за те, що він видав у руки поліції свого рідного батька. Батько його був предсідником колхозу, а його синок був членом „молодих большевицьких піонерів“. Одного разу синок підглянув, як батько сховав трохи збіжжя на прокормлення своїх дрібних дітей. Синок доніс про цей батьків „злочин“ на кару смерті і присуд виконали. Після того родина страченого батька вбила того виродного сина. Тепер большевицька влада ставить тому молодому донощику великий пам'ятник та заразом через пресу і радіо окричала його „великим советським героєм“. Большевицька влада ставить цього донощика як зразок для решти советської молоді та накликає її, щоб поступала таксамо, як молодий Павло Морозов.

ДАЛЬШІ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ЖИДІВ У НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН. — Німецька влада зарядила, щоб усунути з народних шкіл і університетів усіх жидів. Заразом влада наложила на жидів кару чотирьох мільярдів марок та заборонила жидам переводити ріжні торговельні трансакції уділами.

АНГЛІЙЦІ ДУМАЮТЬ ПРО ПЕРЕСЕЛЕННЯ ЖИДІВ.

ЛОНДОН. — Англійська влада застановляється над тим, щоб у найкоротшому часі виселити з Німеччини жидів і поселити їх десь в інших місцях. Передбачають, що можна підняти в південній Африці гарні території, на яких можна би було поселити жидів. Та заходить питання, хто покриє кошти поселення. Англійська влада думає звернутись до німецького уряду з проханням, щоб він корпорував у виселенні жидів, дозволяючи їм забрати певну частину майна. В тій справі працює також американський амбасадор Кенеді, напіраючи на англійський уряд, щоб той щось робив у тій справі, та обіцяючи піддержку від Америки.

ПАПА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ „РАСОВОГО ПРАВА“.

ВАТИКАН. — Папа римський вислав до Мусоліні і короля Емануеля листи з протестами проти впровадження „расового закону“, на основі якого забороняється вінчання „арійців“ з „неарійцями“. Такий закон противиться католицькій вірі, говорив папа. Та Мусоліні і король не відповіли на ті листи.

ЯПОНІЯ ПРИГОТОВЛЯЄ НОТУ ДЛЯ АМЕРИКИ.

ТОКІО. — Японський уряд задумує в короткому часі вислати до Америки ноту, як відповідь на протест Америки проти виключення чужих економічних інтересів у Китаю японською владою. В тій ноті Японія хоче зазначити, що вона не думає виключати чужі інтереси, а навпаки, хоче дати всім народам, а також Америці пропорціональні можливості до економічної експансії. Але рішальні економічні впливи в Китаю Японія хоче задержати таки для себе.

ФРАНЦІЯ ЗНОСИТЬ ЛЬОТЕРІЮ.

ПАРИЖ. — Новий французький міністер Рейнод зніс державну лотерію, яка від кількох літ захоплювала уми французів, даючи їм при кожнім тягненні кількох „мільонерів“. Як причину до знесення лотерії міністер подав у першій мірі деморалізацію населення, яке через ту лотерію чимраз більше починало думати, що до багатства і добробуту можна прийти через газард і сліпе щастя.

ПОМЕР ГЕН. ВСЕВОЛОД ЗМІЕНКО.

ВАРШАВА. — У військовому шпиталі помер у 53 році життя на вуглик (карбункул) генерал Української Армії, Всеволод Змієнко. Покійний скінчив російську військову школу й з вибухом революції відразу вступив до Української Армії як шеф штабу гайдамацької дивізії. Пізніше займав ріжні військові становища, а серед них був шефом штабу 1. дивізії Січових Стрільців та шефом штабу 6. стрілецької дивізії, що вславилася в боротьбі з кіннотою Буденного. По закінченні війни він опинився в таборі інтернованих у Польщі. Хоч на прожиток мусів заробляти важко, то проте до кінця свого життя брав активну участь в українським громадянським житті.

ВИТІЯ ПОЛЬСЬКИХ ГІЕН ПРОДОВЖУЄТЬСЯ.

ВАРШАВА. — Польські газети далі ведуть кампанію за те, щоб зліквідувати рештки української автономної держави Карпатської України. Вони накликають малярські війська, щоб не зупинялись на Ужгороді й Мукачеві, а йшли далі. Як притоку до цієї кампанії поляки використовують депеші кількох маляронів з Америки, які нібито вислали до Польщі телеграму з проханням допомогти „карпаторосам“ вернутись назад до Малярщини.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Подписки на три центи.		Three cents a copy	
На рік	\$6.00	One year	\$6.00
На шість місяців	\$3.25	Six months	\$3.25
На три місяці	\$1.75	Three months	\$1.75
Число з п'ятих (з англійською частини):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.00	One year	\$2.00
На шість місяців	\$1.25	Six months	\$1.25
На три місяці	\$0.75	Three months	\$0.75
В Джерсі Сіті і Заграницю:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$9.00	One year	\$9.00
На шість місяців	\$4.75	Six months	\$4.75
На три місяці	\$2.50	Three months	\$2.50

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬСЬКА ПРОПАГАНДА

З витинків польських газет в Америці, котрі нам присилають наші читачі, можна набрати переконання про широку в Америці розвинену антиукраїнську пропаганду з боку польських газет, організацій і офіційних представників польської держави.

Польська преса в Америці властиво ніколи не відзначалася розумним наставленням до української справи. Редактори польських газет в Америці, зачитуючися польською пресою з старого краю, заражувалися від тої преси україножерним наставленням і безкритично повторили в Америці польські лайки проти українського народу в краєвій польській пресі. Однак досі виступи проти українців були лише випадковими й тому не кидалися більше в очі. Аж останніми часами їх стало в польській пресі в Америці так багато, що вони стали немовби правильною обстановкою польської преси в Америці. Здається, як польська газета в Америці не полає українців, то вона не польська газета.

Завзяття проти українців доходить до того, що вживається для лайки проти українців уже не лише звичайний у польській антиукраїнській арсеналі політичних стріл, але й різних відірваних фактів з українського життя. Таких фактів буває багато в польському суспільстві в Америці й було їх багато разів більше, ніж в українській іміграції; а якби хотів із того робити політичний капітал проти поляків, то йому не забракло амуніції. Та поляки на це не зважають і пишуть про відірвані факти серед української іміграції так, начеб вони нічого не знали, наприклад, про Чолгоша. В своїй напастливості польські газети йдуть слідами польської преси в Польщі, що в таких випадках послуговується методами брукової преси й лупить із собою політиків українського народу з злочинствами, з котрими загал українських політично свідомих мас не має нічого спільного.

Чому саме польська преса в Америці взялася останніми часами до цієї акції, можна легко догадатися. До цього вона зрештою інколи зовсім щиро признається, коли, наприклад, критикує польську телеграфічну агенцію за не давання польським газетам засобів до боротьби проти українців. Польська кампанія проти українців стоїть у тісній звязку з польською кампанією проти українців у старім краю взагалі, а з польською кампанією проти Карпатської України зокрема. Польські газети в Америці до того лютують скажено через те, що вони відчують, що поведінка Польщі в цій справі відбилася в Америці дуже відомо на публічній opinii про Польщу.

Польські газетні напасти на українців не відвернуть нас із дороги розкривання справжнього характеру польського урядування, а спеціально польських утихків супроти національних меншин. Виття польської преси в Америці заставить нас до тим живішої акції.

УКРАЇНСЬКИЙ НАПРЯМ БЕРЕ НА ЗАКАРПАТТІ ВЕРХ

(Надіслана стаття).

Справа Карпатської України всі життєві соки та й далісе хотіла висити їх з неї. Зокрема має вона аж 50,000 безробітних півінтелігентів, яких би радо туди післала. Чехи висадили на Підкарпатті своїх 40,000 Пенічків, то мадяри думають собі, що вони моглиб всадити туди ще 10 тисяч бідше своїх "бетарів". А їм там треба всадитися ще й тому, що подалиб собі через верхи Карпат дружні руки своїм "братанкам" полякам з Галичини. Чи їм цього так дуже потрібно, це не так важко, але важне воно для "братанків", які самі від себе цілком за тим краєм не тужать (сказано: "на дябла нам еше 700,000 русинув веней!"), але з цілого серця радіб, щоб мадяри тих 700,000 українців у брали в шори і так ї зазубили, щоб їм раз на все відхотілося якоїсь "самостійної України". На теkonto і на туноть майже всі польські газети просто аж ревуць, що Закарпаття мусить мадярам припасти!

Але дарма! Хоч, не хоч, мусять велимишановні політики великих держав учитися докладніше географії середньої Європи, а тоді стрінуть на географічній карті і нашу велику країну, яка одна серед теперішніх обставин в Європі набирає такого великого значіння.

І так впливовий лондонський щоденник "Таймс" пише: "Та нагла активність доквруги малої і майже невідомої країни має свою причину в тому великому значінні, що їй може мати Підкарпаття для його сусідів на випадок, колиб у близькій будучині політика Німеччини знайшла приязніше вухо у Празі, ніж це є сьогодні."

"Для Великої Британії справа та є важна в першій мірі з цієї причини, як слушно зауважував недавно в патаді послів Томас Інскіп (міністер оборони), що Велика Британія морально зобов'язана гарантувати кордони Чехословаччини згідно з мінхенським порозумінням. Велика Британія ставиться прихильно до домагань етнографічних, але цілком інакше дивиться на домагання, базовані на політичній чи стратегічній підставі."

Досить, що Європа мусить, хоче, чи не хоче, заінтересуватися нашою гарною, багатою (а з убогою людністю) країною, а для декотрих держав цілком не є байдуже, до кого вона буде нарешті належати.

Очевидна річ, що найбільше полюбляє на неї Мадярщина, яка стільки століть висисала з неї

кої України треба Німеччині через українське збіжжя, та ще через те, що туди веде дорога до Кавказу та до тамошніх бездонних нафтових джерел.

А хтож би не продав свого збіжжя й своєї нафти за добру валюту, за сукно, добру зброю, повзи та літаки?

Правда це, що і в Польщі є напрям т. зв. "прометейців", що бучитом помагає поневоленим народам Росії до визволення з московських оков. Та один з таких "прометейців", Адольф Бохеньскі, дуже адемаксував себе, віддаючи (хоч сам іще в руках не мав!) Підкарпаття в мадярські руки, а друге, такі "прометейські" пляни, як п. Бохеньського щодо В. України, є вже всім добре знані і він хоче з Великої України прогнати большевиків, а ті землі, котрі там належали колись до польських дідичів, назад тим дідичам, або їх потомкам віддати. Нема що казати: гарний це "прометейський" план!

Але вертаймося до нашої Карпатської України. На чолі її уряду стоїть свідомий українець о. Волошин як прем'єр-міністер. Його покликання на це відповідальне місце повидали юрби народу великими маніфестаціями та співами "Ще не вмерла України". Багато людей плакали з одушевлення. Його секретарем є адвокат з Мукачеве, д-р Комаринський, той самий, що перед адміністраційним трибуналом у Брні так побештав чехів за те, що не дозволили вчительському товариству в Ужгороді назвати себе українським.

Але тепер переконуються чехи на власній шкірі, що то за люди ті "русове", що вони їх досі підпирали та гроші їх газети тисячами плакували. Перший карпатський прем'єр, Бродий, показався мадярським агентом і сидить уже за ґратами. Комісія чехословацького союму вже їй видала судові. За ним піде здається другий кацап, міністер, україножер першої кляси, Фенчик. Наш карпатський уряд розв'язав усі партії та опечатав усі їх акти. Цікавих фактів довідається суд, звідки то такі суми напливали до кацапських редакцій. Бож не лише чеські корони садили туди навіні чехи.

Польські газети дуже нарікають, що тепер у Карпатській Україні з'являється український курс. Може ще так відрізно не сталося, але вже чеська влада пізнала, що кацапи — це зрадники мадярини.

Юрій Горovenko.

ВІЙНА ПРОТИ МАДЯРІВ ТОМУ 90 ЛІТ І УЧАСТЬ У НІЙ УКРАЇНЦІВ

(1)

Поляки проти слов'ян.

В 1848 році в Австрії вибухла була революція. Цар Фердинанд зрікся престолу в користь Франца Йосифа. Мадярський сойм проголосив мадярський престіл опорожненим, а вступлення цисаря Франца Йосифа — узурпацією. Мадяри хотіли проголосити провідника повстання, Кошута, королем Мадярщини під іменем Людвика IV.

Проти мадярів виступили всі слов'яни, серби, хорвати, словінці, лише поляки станули по боці мадярів, проти слов'ян. Вони вислали своїх повстанців через Карпати на Мадярщину до свого генерала Бема, а рівночасно слали до цисаря Франца Йосифа вірноподданські поклонні: "Пши тобе, пане, стоїми і стаць хиєми".

В Мадярщині віддавна були неспокої, а приходило до них найбільше з того, що засліплена партія, яка була при владі, відмовляла права всім слов'янським народам, які жили в Мадярщині, намагалася накинути їм свою мову, свої звичаї, релігію. Слов'яни противилися тому насамперед правними засобами. Та що в мадярським соймі мадяри мали більшість (хоч у Мадярщині тоді було менше мадярів ніж слов'ян), то слов'яни даремне ждали справедливості від того чужого племені, яке (як і тепер у 1938 р.) хотіло панувати та кож і над нашими братами, що жили у північній частині Мадярщини, в Мармарошині, Берегівщині, Ужгородщині, Земплінщині, Шаріщині та Пряшівщині а було їх тоді там яких 600,000. Таксамо хотіли мадяри старшувати над сербами, хорватами, словінцями та словаками. І тим народам не оставалось нічого більшого, як схопити за зброю і в зайшлих мадярах вимогти свої права. Початок зробили серби у південно-східній Мадярщині. За сербами пішли хорвати. А треба знати, що кожний серб і хорват якнайкраще вправлений в орудування зброєю. Ця завзятість хорватів допомогла їм багато, що баном (губернатором) Хорватії та Славонії іменував цисар їх земляка, барона Елячича, людину тілом і душею віддану своєму народові, якого всі люблять. Елячич подавав руку мадярам кілька разів до згоди, та вони, засліплені, обставили при своїм, не хотіли погодитися. Тому Елячич зібрав стотисячну армію, перейшов

ріку Драву та пустився в похід проти мадярів.

Словацька відозва до українців.

В північно-західній частині Мадярщини стали рухатися словаки, оснували "Словацьку Рад", яка видала відозву до словацького народу, а другу українською мовою до українського народу в Мадярщині. Відозву цю помістила чеська газета "Народні Новини" латинкою. У відозві сказано:

"Брати Русини! Сусідство наше з Вами, споріднення з Вашим народом, наші спільні нещастя кажуть нам, словаками, зголоситися до вас старочинні і жваві русинів. Наш словацький народ схопив уже за меч, щоб своїх прав народних проти мадярів боронити. Не треба Вам говорити довго про нещастя, яке стягнули мадяри на Ваші церкви, школи, звичаї, все Ваше народне життя. Мадярське міністерство постановило зробити Вам те все що і нам: згнобити народне життя, мову, звичаї, пам'ятки, словом, знищити наші Ваші наріди. За мадярським правом не сміє русин обстати за своєю справою, має відкритися солодких і милих звуків рідної повноцінної мови, а зв'язатися з малим, вигнаним мадярським народом. Те саме і нам. Та ми задуали визволитися від тієї довгої тиранської смерті, або відразу згинуть у відважним бою. До того бою кличе нас серб, хорват, усі південні слов'яни. До того бою закликаємо ми Вас, братів наших руських, що живуть у Татрах. Ви, так як і ми, гонені (переслідувані) мадярами."

"Нуже встаньте і Ви, схопіться хоробро проти мадярського тиранства, яке заперече Вам усе, що для Вас святе, що Вам приносить щастя і добробут. Злучіть з нами і покажіть світові, що є ще в Татрах руський люд, руського серця, руська гаряча кров, руська любов до руського вибраного народу. Покажіть світові, що готові кров прилити за свою віру, мову і свою народність, за славу, свободу і щастя русинів."

(Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШКАГО, 1938. Звичайні збори Секретарства Благовіщення, від 125, відбулися в неділю, 20. листопада, в год. 12:30 сполучення, в парохіальній залі при Окей і Райс уа. — А. Куропас, предс.; Р. Попадюк, кас.; І. Подола, секр.

ДУМАЙЛО

Оповідання.

(За Анцегубером).

(7)

Мідецький перший прийшов до Лавриково. Вона прийняла його дуже неласкаво і накинута на нього за його безбжжність. Ледви дозволила йому сісти на стільчику при кінці ліжка коло ніг. Коли надійшов хлоп Райда, вдова привіталася з ним дуже сердечно і приневолила його сісти коло ліжка в головах. Так ласкаво прийняв хлоп сидів у той багачки на почеснім місці. Його тишила лють і упокорення міського панича. Хвилями закидав оком на обставину хати, на образи, і лонив собі голову питанням, яку все те може мати вартість. Думає, що ліпше булб з усім тим зробити: задержати для себе, чи продати?

Тітка зажадала від Павла, щоб він показав їй про небіжку її сестру, свою другу маму. Вона ще не знала, що то значить, як він стане оповідати, як розпустить свій язык. Він оповідав скоро, довго і

після двадцятилітнього подорожжя вмирав, було невимовно прикро, що не лишає по собі дітей.

Думає сидів і слухав мовчки. Лише думав і кивав головою. Коли стара замовкла, він покритив головою і сказав:

— То дивне, що вуйко не придбав ні одної дитини! Ще дивніше те, що ви не мали дітей шойно відтоді, коли вишли заміж. Як ви, що були дівчиною, то бувало інакше. Ваша рідна сестра казала мому татові...

Не договорив. Стара, хоч яка слаба, раптом підвелася і показала рукою на діді. Студент схопився, вхопив Думає, ла за ковнір і вивів його до сіней. Зачинив за собою двері, обійшов Павла за шию, вицілував його і сказав:

— Ти мій найліпший приятель, бо ти зробив те, що тітка свій маєток запише мені. І тобі щось з того капне, бо такої прислуги я тобі не забуду! По цих словах студент скинув Думаєла з сходів і вернувся до тітки. Коли прийшов нотар, тітка записала свій маєток Романові Мідецькому.

Скинений з сходів Думаєл знайшовся на шляху до свого села. Нагадав собі, що вже ціле село запросив був на бенкет у своїй міській хаті, тільки ще не сказав, коли цей бенкет буде. Тепер він знав, що ціле село довго буде з нього сміятися. Думаєл став прокидати свою звичку і клявся, що вже ніколи не буде думати. Нехай усі річі будуть такі як вони є, а він уже дивитися на них не буде. Він усе дивувався, що льон цвіте синім квітком, ріпак жовтим, гречка білим. Дивувався, що вони ніколи не поміняються кольорами, так, щоб цього року гречка цвіла так, як льон, торік, льон так, як торік ріпак, а ріпак як гречка. Вийшовши з міста, Думаєл ішов полем. Ані не глянув у бік. Хоч би йшов попри білий льон або синю гречку, не побачив би цього.

— Вже не буду думати, не буду питатися і не буду говорити того, що бачив, що знаю! Нехай собі всі баби будуть старі і поростуть вусами, нехай усі дівчата мають дітей досхочу! Я буду мовчати, начеб води в рот набрав.

Думаєл вже не молодий був тоді, коли в хаті Лаврикової котився з сходів. Він уже слабій був і така пригода не пройшла без прикрих наслідків, так, як це бувало, коли ще був молодий і крепкий. Він добре потовквся. До того ще прийшов жах, коли раптом подумав, що через своє думання втратив хату, втратив маєток, на старість так йому потрібний. Коли прийшов до хати, впав обезсилений. Його покладали до ліжка і покликати лікаря. Лікар записав йому якусь медицину у фляшці і казав пити по ложці тричі на день.

Медицина була як вода, тільки що в смаку прикра і Думаєл дуже кривився, заживаючи її. Щоб йому не так прикро було ту медицину пити, другої днини лікар записав їй ще раз, та з якимсь солодким додатком. Через той додаток медицина зробилася рожева. Хоч Думаєл поклявся був ніколи більше не думати і не пити, він пробудившись по цілоденнім сні, підвівся і, побачивши коло себе свіжу фляшку, взяв її в руку і спитався: — Не збавну, чому вона

так. Нині маю ту хворобу, що й учора мав. Як то може бути, щоб на одну хворобу в четвер помагала медицина чиста як вода, а в п'ятницю рожева?

Саме тоді у Думаєла був лікар. Він сказав:

— Твою недугу вилікую. Твого думання не вилікує ніхто.

— Мабуть так буде, пане докторе. Проти думання ніхто не має ліків. Я дуже тішусь, що в мене це думання пробуджується наново. Як воно вкинуло мене в нещастя, то й витягне з нього. Це думання наводило мене на найгірші думки і вони не дозволяють мені набити собі голову якоюсь одною думкою, через що, як я чув, не один божеволіє. Кажу вам, дуже тішусь, що моє думання вже зачало рухатися.

Коли Думаєл по хворобі знявся на ноги, він лишився думаєлом. Вийшовши по недугі з хати, зайшов до сусіда, де вродилося теля. Думаєл сказав до сусіда:

— Це цілком так, як в людським житті. На світ гождий приходить телятком. Та чи з нього буде бик, віл або коро-

ва, треба виждати.

— Колиж бо й так може бути, що хтось увесь свій вік лишиться телятком, — замітив сусід.

— Буває, безперечно буває, — додав Думаєл. — Та як би ножиці вміли думати, то не обзивалися би, коли хтось вдарить у стіл!

(Кінець).

**ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО
В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ.**

**ЧИ ВИ ЧИТАЛИ
НАПЕРЕДОДНІ
ІСТОРІЧНА ПОВІСТЬ
В ДВОХ ТОМАХ**
Написав
Остап П. Білозерський.
ЦІНА \$1.00.
В Книгарні "Свободи"
"S V O B O D A,"
81-83 Grand Street,
або P. O. Box 346,
Jersey City, N. J.

УСІ ЯК ОДИН НА МАНІФЕСТАЦІЙНИЙ ПОХІД

вулицями міста Нью Йорку
У СУБОТУ, 19-го ЛИСТОПАДУ 1938 РОКУ,
ГОЛОВНИМ ПРОМОВЦЕМ НА ПРОТЕСТАЦІЙНОМУ ВІЧУ ПРОТИ ПОЛЬЩІ БУДЕ Д-р ЛУКА МИШУГА,
що вертається з Європи якраз перед маніфестацією.

• 3 ДНЯ •

ЧИ МОЖНА ГОВОРИТИ З
НИМИ НА РОЗУМ?

Наші читачі пересилають до редакції витинки з польських часописів, з яких виходить, що поляки по всіх кутках світу не лише не осуджують варварських учинків своїх братів у Польщі, але ще беруть їх в оборону. А крім того вони діють лайкою накидаються на українців за те, що вони сміють ставати в обороні гнетених і кривджених українців.

Клівлендський „Дзенік Звйонзкові“ в своїй редакційній статті говорить: „На жаль, американські українці, які здавна повинні краще розуміти ситуацію, даються також задовольняти тим берлінським аптаторам і в дальшому бігу самі виступають проти Польщі, в якій українцям є ліпше, ніж було донебудь передтим“.

А клівлендський „Вядомосці Подзенне“ зачинають свою статтю, „Польські прометеїзм“, такими словами: „Польща все відзначалася прометеїзмом, себто посвятою за інші народи... А далі говориться, як то „Польща старалася про увільнення України“.

„БЗДУРИ“.

Читаючи ці нісенітничі, чоловік тільки здвигає плечима і питається себе: Чи ті люди здорові на розум, чи може в них випадок масового божевілья? Писати, що українцям під Польщею краще, ніж їм було донебудь передтим, може тільки крайньо лицемірна або божевільна людина.

Розбишачка польська влада знищила всі українські народні школи на західно-українських землях. Вона викинула всіх наших людей з адміністративної, вона нищить наші кооперативи, читальні, спортивні організації. Вона не допускає українських студентів до шкіл. Вона знищила 173 українські церкви; вона переводить варварські „пацифікації“ на наших безборонних людях, катує в немилосердний спосіб старців, жінок і дітей. Всі ці жорстокості доказані не лише нашими людьми, але й чужинськими кореспондентами. Чи супроти тих подій людина з дрібкою совісті та з глуздом у голові буде твердити, що „українцям під Польщею ліпше, ніж їм було донебудь передтим“?

ПОЛЬСЬКИЙ „ПРОМЕТЕЇЗМ“.

Такаж безсоромно брехлива є думка, що Польща колись боролася за добро інших народів. Ми знаємо дуже добре, що польська політика цілий час відзначалася великою захланністю і безоглядністю. Виключно себелюбні мотиви, жадоба наживи і грабіжу рішались в польській закордонній політиці. Кожний раз, коли

польський воєк ставав на українську землю, він грабив українське населення, кривдив місцевих людей та зневажав їх національні почуття. А польська політика водночас годосила, що отсе „росте Польща“, „здійснюється польські мрії від моря до моря“. Про потреби українського населення ніхто ніколи з польських політиків не думав. А в останній закарпатській кризі висловились найгіршіше проти автономії Закарпаття навіть такі нібито українські „приятелі“, як Бохенські і Бончковські, які довгі роки задурювали українців кличками „за вашон і нашон вольности“.

„ЗА НАШУ І ВАШУ СВОБОДУ“.

Як виглядає той польський „прометеїзм“, може послужити як ілюстрація хочби й отсей польський голос: Дня 26 жовтня ц. р. під час передвиборчих зборів виголосив промову президент міста Львова, д-р Станіслав Островскі. У своїй промові, яка була подана в усій польській пресі, він сказав:

„Справа бльоку, зєдиненого спільною ідеєю великодержавної Польщі, набирає відповідного виразу в обличчі української проблеми. Не можемо українців виселити так, як це

вчинили Совети, переносячи масами українців на ібір; зате ми схилили помігти їм збудувати власну державу, але за Дніпром. Та геть їх від наших земель! Руку, що витягнеться по них, зломимо!“

Ось так виглядає цей польський „прометеїзм“. У цинічний спосіб поляки самі признаються, що хотіли виселити нас усіх на Сибір, так, як це роблять москалі, але тому, що не мають Сибіру, не можуть цього вчинити. В безсоромний спосіб також признають, що могли нам признати нашу державу, але... аж за Дніпром. А все, що по правім березі Дніпра, вони задалегідь зачисляють до свого. А по правім березі Дніпра є значна більшість нашого народу, коло 30 мільонів. Це все захланна Польща приписує собі! Хіба не повинно за таким „прометеїзм“ зо сорому лупати лице кожного чесного поляка?

МИ МАЄМО СВІЙ ПРОМЕТЕЇЗМ.

Зрозуміло, що супроти того загального польського божевілья нам, українцям, не лишаться ніщо інше, тільки на їх аргумент сили поставити свій аргумент сили. Льогіка й етика поляків так страшно ріжняться від льогіки й етики здорово думуючих людей, що

тільки сила може рішити, хто правий.

Ту засаду сили впровадив ніхто інший, тільки самі поляки. Вони не лише жорстоко дають нас, але глумляться над нашою правдою. Вони вказують нам на чорне і силою приказують вірити, що це біле, забуваючи на багатомовний досвід з ірландцями, які вибороли собі волю біз нічєї помочи, і то з противником, десять разів сильнішим від поляків...

А на адресу тутешніх, американських поляків, ми можемо сказати їхніми словами: Час, щоб американські поляки висказалися, чи дорогі їм свободолюбні американські засади, чи ні? Чи лояльність до польських розбишачьких засад вряже їх більше, ніж лояльність до гуманних засад американської цивілізації, які то засади забороняють чинити іншим людям кривду.

PAIN-EXPELLER

ПОЗІР!

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ НЬО ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ! ПЕРШИЙ РАЗ В АМЕРИЦІ!

ПОЗІР!

В СУБОТУ, 26. ЛИСТОПАДУ 1938 Р. (SATURDAY, NOVEMBER 26, 1938) В ГОД. 8:15

ПЕРШИЙ КОНЦЕРТ МИХАЙЛА ГОЛИНСЬКОГО

ВІДОМОГО УКРАЇНСЬКОГО АРТИСТА І ОПЕРОВОГО СПІВАКА
що прибув з рідного краю на дніа.

Концерт відбудеться у відомій концертній салі

TOWN HALL, 123 West 43rd Street, New York, N. Y.

під дирекцію п. ДМИТРА ЧУТРА,
SUITE 855 CARNEGIE HALL, 57 and 7th AVE., NEW YORK CITY. Tel.: CIRCLE 7-4789.
БІЛЕТІ ПРОДАЮТЬСЯ: Town Hall Box Office, 123 W. 43 St., N. Y. C., в „Снободі“, 83 Grand St., Jersey City, N. J.; в бюрі С. Ковбасюка, 277 E. 10th St., New York City; Сурма, 325 E. 14th St., New York City; Наш Базар, 151 Ave. „A“, New York City; і у всіх парохіях.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

3 нагоди арештування в „Українським Народнім Домі“ в Нью Йорку.

Від початку листопаду 1938 р. розписуються українські й неукраїнські газети про арештування в Українській Галі в Нью Йорку, тобто в домі під ч. 217-219 Іст 6-та вул. Ворожі газети користають із цієї нагоди, щоб накинутися лайкою з неправдивими вістками про що подію, приписуючи участь або відповідальність за злочинні одиниці цілим організаціям, або й українському загалові. А правда така: Детективи федерального уряду Злучених Держав арештували чотирьох молодих людей, між ними і Дмитра Гула, родженого в Галичині із батьків українців. Арештованим закидають убивство схопленого молодого чоловіка Фріда та спалення його тіла в печі в пивниці Української Галі. Крім того закидають їм схоплення двох інших молодців і перетримування одного з них в пивниці Української Галі. Окружний прокуратор не вірить, що Гула й інші спалили трупа в пивниці. Пізніше арештовано ще Дениса Гула, батька Дмитра, закидаючи йому обезпечування різних людей і побирання за них посмертного, коли деякі із обезпечених випадково помирали. Коли все те правда, арештованим грозить навіть кара смерті.

Висновок і пригавка: Злочин не оплачується. Але те, що може статися серед іншого громадянства, може теж притратитися й українському громадянству. Злочин не є виключним привілеєм одного народу.

Хто є Гула і чим був Народний Дім для нього?

Ні Денис Гула, ні його син Дмитро не брали ніколи участі в житті української громади. Денис Гула винаймав від управи Народного Дому самий спідній поверх („бейз-

мент“), і там уладив свою гостинницю, тобто так звану „бару“ й пиварню. З боку був вхід до пивниці, де приміщення велика піч для огрівання цілого дому. Денис Гула платив управі Народного Дому 250 дол. комірного місячно. Дмитро помагав деколи своему батькові продавати пиво. У праву Народного Дому не вмішувалася в діла свого комірника, бо це не її діло. Народний Дім із своєю галеною до танцю, на вистави й концерти був під постійним наглядом поліції, а й гостинниця Гули підлягала під цей самий законний припис.

Висновок: Не кожен громадянин має спромому бути сторожем моральності другого громадянина. На це є законні чинники, котрі виконують свій обов'язок як професію і мають за це нагороду. Отже не кожен українець, ні навіть ньюйорська громада, ні дирекція Народного Дому має спромому чи обов'язок підлягати чи слідити тайні вчинки інших і за них брати відповідальність. За вчинки відповідає той, хто їх поповнює.

Хто є власником Української Галі, званої Українським Народнім Домом в Нью Йорку?

Від 1928 р. власником дому ч. 217-219 Іст 6-та вул. в Нью Йорку є корпорація Українська Розбудовна Спілка, по англійськи: Юкрейніен Дівелопмент Корпорейшен. Вона має 37 членів, між ними найбільше українське ньюйорське товариство „Дністер“, від 361 Українського Народного Союзу, а воно саме обіймає коло 700 людей. Кожен, хто купить уділ в корпорації за 1 дол., може стати її членом і мати право голосу звичайно раз на рік та вибирати дирекцію. Дністер має найбільше уділів, бо аж 183, і має стільки голосів, що перевищує всіх інших членів разом. І Дністер фактично вибирає дирекцію Народного Дому. На 1938 рік вибрані до дирекції: Василь Лазута, голова; Андрій Свистак, заст. голови; д-р Семен Демидчук, секретар-скарбник; Ілля Гузар, член.

Сказав ньюйорський прокуратор секретареві корпорації: „Ми нічого не маємо проти Української Галі, ні проти дирекції. Українська громада має гарне ім'я. Чому після арештування Гули ви це маєте віддати гостинницю чесному громадянину з добрим ім'ям та провадити далі підприємство?“

Хто утримує Народний Дім?

В Народному Домі приміщених поперх 20 українських товариств. Деякі є центральними організаціями із відділами по інших стейтах. Є там дві робітничі юніти, один пост Американського Легіону. Цей пост дістав на пам'ятку машинний кріс, здобутий в часі Світової Війни від Німців. Крім, як і інші, взяла поліція; газети розкричали, що це бандитські прилади. Під впливом такого крику страх напав на деякого із українців. Вони дораджують утечу із Народного Дому всім українським товариствам, а водночас мріють про будову нового, вигідного, модерного українського дому в іншому місці.

Противна думка: Відважний чоловік від небезпек не втікає, а старається її побороти. Розтіч сили не дає, навпаки, її руйнує. Від себе самих не втечемо, українського імени не відкинемо. Його треба очистити добрими ділами і проступками неправдивих наклепів. Величавий Народний Дім збудуємо, коли разом зійдемося, обговоримо наші помилки й занедбаня і на помилках навчимося правильного підходу до справи.

С. Демидчук.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АЛЕНТАВН, ПА. Місячні збори Бр. св. Арх. Михайла, від. 147., відбудуться в неділю, 20. листопаду, на галі парохіальній, 803 Front St., в 2. годині пополудні. Просимо членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагождення. Просимо членів вивіряти свої вкладки, бо наступного місяця відбудеться контроль. Новогучі члени, що не заплатили своїх вкладок до 25. будуть суспендовані. Також просимо родичів платити за свої діти що місяця, бо знаєте, що дитячої каси нема, а секретар не має звідки за чужі діти платити. — П. Матковський, предс.; І. Рудаківич, кас.; І. Федорак, секр.

УКРАЇНСЬКІ СТІННІ КАЛЕНДАРІ НА 1939 РІК

У ГАРНИХ КОЛЬОРАХ

- Календаріом друковане українською мовою.
- Свята означені чітким червоним друком.

РЕЛІГІЙНІ:

ІСУС ХРИСТОС В ОЛИВНІМ ГОРОДІ
СВЯТА РОДИНА
ПРЕСВ. СЕРЦЕ ПРЕЧ. ДІВИ МАРІ
ПРЕСВ. СЕРЦЕ ХРИСТОВЕ
АНГЕЛ ХОРОНИТЕЛЬ СТЕРЕЖЕ
ДІТЕЙ ВІД ПОІЗДУ
АНГЕЛ ХОРОНИТЕЛЬ НАД
ДИТИНОЮ В КОЛИСЦІ
АНГЕЛ ХОРОНИТЕЛЬ І
ДІВЧАТКА НАД РІКОЮ
СЛАВА ВО ВИШНІХ БОГУ
РІЗДВО ХРИСТОВЕ З АНГЕЛАМИ
ПРЕЧИСТА ДІВА МАРІА
З МАЛИМ ІСУСОМ ХРИСТОМ
ІСУС ХРИСТОС МІЖ ВІВЦЯМИ
ХРИСТОС ПРОЩАЄТЬСЯ З МАТЕРІО

НАРОДНІ:

ЗА УКРАЇНУ
ЛИСТОПАДОВІ ДНІ
ХЛОПЕЦЬ І ДІВЧИНА КОЛО
КРИНИЦІ
МОЛОДА УКРАЇНКА
ІВАН ФРАНКО
ТАРАС ШЕВЧЕНКО
ШЕВЧЕНКО, ФРАНКО, ДРАГОМАНІВ
ІВАН МАЗЕПА
ЗАСВИСТАЛИ КОЗАЧЕНЬКИ
СИНІ МОІ, ГАЙДАМАКИ
ХЛОПЕЦЬ І ДІВЧИНА В УКРАЇНІ
КІВ НАШ
ГУЦУЛ НА ПОЛОНІНІ
ПАРУБОК ПРИГРАВАЄ ДІВЧИНІ
КОЛО КРИНИЦІ

РІЖНОРОДНІ:

ЗИМОВИЙ ВЕЧІР КОЛО МЛИНА
КРАЄВИД: ХАТА І ГОРОД
РОМЕО І ДЖУЛІЄТА
ДІВЧИНА З ПЕСИКАМИ В ГОРОДІ
ВЕСНА НА ФАРМІ
ДІВЧИНА З УКРАЇНСЬКИМ
ПРАПОРОМ

25 ЦЕНТІВ ОДИН, 5 ЗА \$1.00 З ПЕРЕСИЛКОЮ.

Замовлення шліть на адресу:

„СВОБОДА“

81-83 Grand Street, (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

УВАГА! БОФАЛО І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

ВЕЛИКЕ ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ

В НЕДІЛЮ, 20. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 20, 1938)

У ГАЛИ НАРОДНОГО ДОМУ, 205 MILITARY ROAD (BLACK ROCK).
Початок віча в год. 1:30 пополудні.

Кличемо Вас громадно і рішучо заявити світові, чого українці бажать, узагалі запротестувати проти польсько-мадярського забору, а також за переслідування українців і відокремлення їх від прав, як віри, так і національності. На вічу буде промовляти проф. Никифор Григорів, котрий недавно приїхав з Чехословаччини.

Вісний Комітет.

ПОЗІР! ОРГАНІЗАЦІЯ ЧОРНОМОРСЬКОЇ ВІЧИ ПОЗІР!

ЗАКЛИКАЄ ВСІХ СІЧОВИКІВ З НЬО ЙОРКУ
І ОКОЛИЧНИХ СІТЕНЬ

НА ВПРАВИ

ДО СІЧОВОЇ ДОМІВКИ, 747 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.

В ЧЕТВЕР, 17. ЛИСТОПАДУ 1938. Р.

Явитись тощо на 8:30 вечором.

Всі приготуємося до Маніфестації в суботу, 19. листопаду. Всі сичовики, що мають однострої, мають бути обов'язково. Рівночасно кличемо й тих, що мають однострої, але не є членами в Орг. Чорноморської Січч, взяти участь в поході. Тому й ви повинні прийти.

267

ГНАТ МАРЧАК,
Головний Референт Військових Справ О. Ч. С.

Н. Н.

КАРПАТСЬКА УКРАЇНА

Голосять дзвони у верховині...
Це свято гір.
Всюди прапори жовто-сині
Чарують зір.Народ святочно йде рядами,
А ліс шумить,
Гей, бо тут оля між горами,
Серце горить.Гей, бо тут воля між горами,
Радісний день
Розносить славу по всіх хатах
Гей, ген, ген, ген...Гей, бо тут воля України
В яслах лежить,
В тих диких горах у руїнах
Зоря горить.Хтож би сказав був, що Україна
Воскресне там,
В тих диких горах, у руїнах,
Місці орлам?І буде буйний вітер віяв
Гей із Карпат
На Буковину і Поділля,
Де наш брат.На широкі степи-гей там,
Над Дніпро...
Гей, повий, буйний, із Карпат
В рідне село!З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ
В АМЕРИЦІ

ДІТРОИТ, МІШ.

Заїт з Протестаційного Віча.

На недавно відбутих протестаційних вічах в Дітроїті фінансовий стан був такий:

На перших зборах зложили товариства і поодинокі люди \$61.50. 23 жовтня на вічу з чені переможними державами вступу при дверях \$31.66. Зо

збірки підчас протесту \$81.57. Разом \$174.73.

Цілий розхід при уладженні цих віч був такий: Телеграми 29. вересня \$46. Телеграми 23 жовтня \$32. За виїздом на салі \$25. Оголошення в "Свободі" і місцевих газетах \$8.90. Оголошення через радіо \$5. Видатки Комітету і бесідників \$5. Дрібні видатки \$5. Разом \$126.90.

Чистий дохід у сумі \$47.83 вислано до Об'єднання на фонд порятунку Карпатської України.

Д-р А. Т. Кібзей.

МІНЕАПОЛІС, МІНН.

Віче в справі Закарпаття.

Дня 25. жовтня відбулося віче в домі "Просвіти" в справі Карпатської України, вкупі з приїздом до нашої громади дорогого гостя з старого краю, полк. Романа Сушка. Віче відкрив п. І. Олійник та поклав на голову проф. А. Грановського. Покликаний голова, побачивши на салі серед присутніх аж п'ять священників, попросив їх усіх до президії віча. Серед священників були такі: о. І. Іванців від укр. грек. кат. церкви закарпатських українців, враз з його приятелями з стейту Індіана; о. С. Гринюх з укр. гр. кат. церкви; та о. П. Корсуновський від укр. прав. церкви. Серед них засів теж полк. Р. Сушко.

Проф. А. Грановський у своїй короткій промові сказав присутнім, що ми тут на американській землі маємо повне право домагатись для нашого народу повних прав. Бо фактично ті права були забезпечені, а внаслідок держави-наїзду, згадав бюро вказує на

ники поламали.

Далі він попросив до слова полк. Р. Сушка, котрого публіка привітала бурєю оплесків. Передавши привіт з рідних земель, полк. Сушко висловив одногодинний реферат, у якому представив положення України на міжнародному ґрунті. Далі бесідник представив не лише чужі сили, що працюють на нашу згубу, але також свої внутрішні, які своєю розкладовою роботою старуються здеморалізувати нашу суспільність. Нашим обов'язком є творити українське вояцтво, щоб нас неприготованими не захопила слухня хвиля.

Потім забирали голос усі присутні парохі і висказували своє співчуття з визвольними змаганнями нашого Закарпаття. Віче закінчив священник із Закарпаття, о. І. Костелів, молитвою Отченаш, а також відспівано "Не пора". Секретарями віча були: П. Ковалів і К. Качмарова.

П. Ковалів.

БЕЗПЛАТНІ ІНФОРМАЦІЇ
ПРО СИФІЛІС.

"Сифіліс можна вилікувати". Під таким заголовком вийшла брошура, котру видало Бюро Публічного Здоров'я Злучених Держав.

Називаючи цю дуже небезпечну і заразливую недугу "великим убивником", згадав бюро вказує на

РІЗДВЯНІ
ПРОГУЛЬКИДО
СТАРОГО КРАЮ

ПАРОПЛАВИ З НЬО ЙОРКУ:

EUROPA	26 листопада
DEUTSCHLAND	1 грудня
HAMBURG	7 грудня
BREMEN	14 грудня
NEW YORK	15 грудня

Знамениті залізничні поїзди з Бремену й Гамбурга.

Ми можемо вам роздобути гостинні й іміграційні візи для наших європейських сивоків.

Ближчих інформацій надішліть нам ваш місцевий агент або

57 BROADWAY NEW YORK

HAMBURG-AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD

факт, що звиш сто тисяч осіб гинуть кожного року внаслідок сифілісу. Далше, що один на десять випадків божовілля та один на сім випадків осліплення походить від сифілісу. Однак майже кожне занедужання на сифіліс можна вилікувати, якщо пічнетесь курацію завчасу.

Кожна людина повинна бути об'явленою на основних фактах цієї недуги, її причинами, поширюванням та лікуванням. Пишіть до Чужомовного Інформаційного Бюро Foreign Language Information Service,
222-4th Avenue, New York, N. Y.

а брошуру про сифіліс (англійською мовою) вишлеться вам негайно безплатно.

ФЛІС.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО
В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ.

УКРАЇНЦІ НЬО ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ

Запрошуємо Вас ласкаво

ДО СВОГО РЕСТОРАНУ ПІД НАЗВОЮ:

LUCKY OPEN KITCHEN

33 — 3rd AVE. (між 9. і 10. вул.) NEW YORK CITY

Маємо свіжі й смачні страви свого варіння й печення. РЕСТОРАН ВІДКРИТИЙ ДЕНЬ І НІЧ.

Заходіть на снідання, обід, вечеру чи легку перекуску. За добру обслугову гарантуємо

БРАТТЯ І. І. А. ГЕЛЕТІ.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372, відбулись в п'ятницю, 18. листопаду, в годині 7:30 вечір. Проситись членів прибути кінцею на ті збори, бо є дуже важкі справи до погодження. — В. Ярема, предс.; В. Реновський, кас.; Д. Семенов, секр.

ПІКАТО, ІЛІ. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, відбулись в неділю, 20. листопаду, в годині 12:30 пополудні, в галі при 1944 1-ї вул. Проситись всіх членів і членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до рішення. Довгуючі членів, не забувайте, що місяць листопад це останній місяць у році, в котрий займається релігійні до перевірки контр. комісії. Тому старайтесь виплатити нашу заборгу в ці місяці. Хто з членів забрав тикети на минулий бал, або кому йшла початку, то прошу принести гроші або зберігати тикети на цих зборах. — Петро Головачук, секр.

ПАСЕРІК, Н. ДЖ. Збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, відбулись в неділю, 20. листопаду, в год. 2. пополудні, в локоті У. Н. Дому, 237 1-ї вул. Проситись всіх членів і членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до рішення. Довгуючі членів, не забувайте, що місяць листопад це останній місяць у році, в котрий займається релігійні до перевірки контр. комісії. Тому старайтесь виплатити нашу заборгу в ці місяці. Хто з членів забрав тикети на минулий бал, або кому йшла початку, то прошу принести гроші або зберігати тикети на цих зборах. — Петро Головачук, секр.

АСТОРИЯ, Л. АР. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 5, відбулись в п'ятницю, 18. листопаду, в год. 7:30 вечір, в галі Укр. Дем. Клубу, 30-10 — 32 вул. Проситись всіх членів, місцевих і позаміських, членів і членів вийти на збори, а головне всі ті молоді членів, котрі перестали до старших членів, і ті, котрі мають переступити. Пригласитись членам, щоб до кінця року виплатили свої довги; в протинний разі з такими членами відіати поступити згідно зі статуту. Хто має прийняти, знайомих або діти, котрі ще не є членами Союзу, просимо вислати на цих зборах. Не прийняти на тих зборах членів чи урядників підлягає карі після статуту. — М. Галан, предс.; А. Климичин, кас.; П. Барич, секр.

ПАСЕРІК, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 97, відбулись в неділю, 20. листопаду, в год. 2. пополудні, в галі церковній, 127 Парк ул. Проситись всіх членів прийти на збори. Кожний член має принести на збори і заплатити балетний тикет; ті, що взяли тикети на розпродаж, мають принести і зберігати гроші або тикет назад. Довгуючі членів мають принести і виплатити свій довг, щоб не перетягати дову в кніжках на другий рік. — Т. Скороходовий, пр.; М. Табачук, секр.-кас.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 347, відбулись в неділю, 20. листопаду, в галі, де звичайно, в год. 2. пополудні. Проситись всіх членів прийти на збори. Довгуючі членів напоминаять, щоб прийшли заплатити свої заборги і виплатити свій довг, щоб не перенести на другий рік. — М. Романюк, предс.; Т. Ковальський, кас.; Г. Тимчик, секр.

НЬО ГЕРБЕН, КОМ. Звичайні місячні збори Тов. Любів, від. 370, відбулись в суботу, 19. листопаду, в галі церковній, 127 Парк ул. Збори почнуться точно в годині 7. вечором. Проситись всіх членів прийти на означений час, бо маємо важні справи до погодження. Так само просимо, хто має своїх рідних або знайомих, привести на збори, а ми їх радо приймемо в ряди Союзу, а ви отримаєте нагороду за свій труд. Довгуючі проситись виплатити свої заборги, бо в протинний разі поступимо після статуту. — Петро Воланчик, предс.; І. Ліпчан, кас.; П. Децембер, секр.

СПРАВДІ

СЕНЗАЦІЙНЕ
ВИКОНАННЯдосі ще не бувало в малім
радіо.ЦЕ ПОДИВУ ГІДНЕ НОВЕ
EMERSON 1939

І ЛИШЕ

5-лампове

(включно з баластною лампою)

AC-DC

Модель

BM-206

EMERSON No. BM-206

Ось вам знамениті призначення, що їх втілює лише в дорожці радіо:

1. КОМПА ЧУДЕСНОГО ТОНУ.
2. Американські авдіо й поліфонічні записання
3. Електро-динамічний гучномовець
4. Автоматична контрола надваги.
5. Внутрішня антена.
6. Gamlof Day.
7. Прилабний кабінет з Бейклату на вісі горіхового дерева.

1939 EMERSON
КОМБІНАЦІЯ РАДІА І
ФОНОГРАФА

5-лампове АС

(включно з баластною лампою)

Американський авдіо й поліфонічний

No. BM-216

EMERSON No. BM-216

Грає 10- і 12-цалеві рекорди електрично через радіо або само служать як радіо.

Інші моделі Емерсона від \$9.95 до \$219.95.

S U R M A

325 E. 14th ST., NEW YORK, N. Y.

(between 1-2 Ave.)

Телефон до Сурми: Gramercy 7-0729

Слухайте Радіо-Програму Сурми кожної суботи в 4 години сполудня, WBX 1350 Kc.

ПРСЬКИЙ ЧАЙ НА ГРУДИ

Це славноєвропейське природне средство припоручують передовісмім, що терплять на впертий КАШЕЛЬ І ЗАДУХУ. Ціна \$1. за пакет. Посилайте замовлення до:

Mrs. GRETA LESKOVAR
507 E. 73rd St., New York, N. Y.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Трентон, Н. Дж., помер дия 9. листопаду член Тов. Січ ім. Богдана Хмельницького, шідау 245. У. Н. Союзу.

ВАСИЛЬ ВЕЛИКИЙ.

Прожив всього 53 роки, Похоронний похід з Галичини, село Туриня, повіт Жовків. За життя покінчив цини понад 400, в слушних випадках був першим жертводавцем.

Похорон відбувся 11. листопаду. В похороні взяли участь члени згаданого Тов. ім. Тараса Шевченка, бо він там по-ком належав.

Покійний обривив жену тут в Америці і брата у краю.

В. П. ПІ!

Роскоф Квасний, секр.

УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ

АЛЕКСАНДЕР ХИЛК

(ALEXANDER CHYLAK)

233 BROADWAY

Woolworth Bldg., Room 907,

NEW YORK.

Tel.: WOrth 2-3426

Д-р С. ЧЕРНОВ

Гострі й хронічні недуги чор-віків і жінок — Шкіра й кров.

Аналіз крові для подружжого сідства.

223 SECOND AVE., cor. 14th St.,

NEW YORK CITY, Room 14.

Gramercy 7-7697

Офісний години 10-8; неділя 11-2.

Жінка-доктор до обслуговування X & флюороскоп.

Д-р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,

between 1st and 2nd Avenues,

NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12.

Вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без ржикції, як далеко поза

Ньюарком. Вразі потреби теле-фонуйте до нас. Обслуговування і чесна. — Office:

883 MORRIS AVENUE,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удирейкер

заряджує погребам по ціні так

низькій, як \$150. Обслуговування найкраще.

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: Orchard 4-8088.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ

В BRONX, BROOKLYN, NEW

YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 E. 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 PROSPECT AVENUE

(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Melrose 5-6577

В КОЖНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХА-П ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ

ЧАСОПИС "СВОБОДА".

Убивши льва, Тарзан поста-вив одну ногу на його мертве тіло і вже хотів по старім ловельким звичаю видати з себе окрик перемоги, коли до його вух долетів пронизливий крик Марії. Миттю Тарзан повернувся і мов блискавиця подався до того місця, звідки до-ходить голос. Він знав, що їй грозить небезпека. Нетри вночі були повні небезпек.

Марія тимчасом з цілої си-ли втікала перед левцею. А левця бігла за нею лише кіль-ка кроків позаду. Вона могла лиш одним скоком досягнути Марію. Та видно, знаючи до-бре, що її жертва не може втекти, левця не поспішала з нападом, а любувалася смер-тельним переляком своєї жер-тви. А Марія втікала, хоч сама не вірила, що це на шонебудь придасться.

Вона вже навіть хотіла при-станути і зачекати на левця. Утеча видавалася їй такою марною! Та всетаки вона біг-ла вперед. Просто їй не хоті-лось так цілком без останньої напруги піддаватись в пашечку левці. Інстинкт самозахова-чий ділав у ній до самого кін-ця, хоч розум диктував що інше. Та втім Марія зачепилася за корінь і апала.

Падаючи, вона вдарилась го-ловою до пня дерева і на хви-лю втратила притомність. Не-мов доля хотіла їй заощадити дальшого страху і муки. Лев-ця скочила на неї та, бачучи її непритомність, затрималась. Вона почала обнюхувати тіло Марії і сама не знала, що да-лі робити. Якби вона здобула Марію в боротьбі, то не ва-галася б. А так вона лиш об-нюхувала її.